

تشیوہ نامہ عملہ کلر مجلس

تشوہ نامہ عملہ کلر مجلس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تثیه و نه عملکرد مجلست

تثیه و نه عمده و محلات

تثیه و تنظیم: مرکز رسیدگی به امور مساجد
انتشار: چاپ نخست، پاییز ۱۳۹۷

طراح جلد و مدیر هنری: محسن هادی

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان دانشگاه جنوبی، نبش

کوچه عطار، پلاک ۵.

کد پستی: ۱۳۱۶۷۱۳۴۹۹

تلفن: ۶۶۴۹۷۰۲۷

www.masjed.ir

« فهرست

تعاريف	۱۴
اهداف شوراها	۱۵
شرح وظايف و كار كرد شوراها	۱۶
اساختار تشكيلاتي شوراي ناحيه	۱۷

« دیباچه

در طلوعه چهل سالگی انقلاب شکوهمند اسلامی و بعد از چهار دهه تلاش و مجاهدت در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی، فکر و کلام رسا و راسخ امام راحل به گوش می‌رسد که: «مسجد محلی است که از آن باید امور اداره شود. این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت مادرست کرد. این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند. اینطور نباشد که خیال کنند که حالا دیگر ما پیروز شدیم، دیگر مسجد می‌خواهیم چه کنیم. پیروزی ما برای اداره مسجد است.»^۱

در تمام این سالها، فعالیت‌های شایان توجهی در بسیاری از نهادها و سازمان‌های متولی در حوزه مسجد صورت گرفته است. اما دانش تخصصی مدیریت مسجد و تدوین نظریات و تجربیات مرتبط با آن، در این دوره، امری مغفول و فراموش شده بود که در آستانه چهل سالگی انقلاب اسلامی و عطف به فرمایش امام عزیز قَدْ تَمَّتْ که پیروزی ما برای اداره مسجد است، بر آن شدیم، داشته‌های خود را در مرکز رسیدگی به امور مساجد که به تعبیر مقام معظم رهبری، به عنوان «مرکز و مرجع مقبول، آگاه و نافذالکلمه‌ای در امر مساجد» محسوب می‌شود، در حوزه

۱ ۵۹/۴/۲۰:

۲ ابلاغیه‌ی رهبر معظم انقلاب به آیت الله مهدوی کنی برای تاسیس مرکز

های مطالعاتی، برنامه‌ای و عملیاتی تجمیع و تدوین نموده و به محضر صاحب نظران، دست اندرکاران و کارگزاران عرصه مسجد تقدیم نماییم.

امید است ضمن مطالعه و بهره‌مندی از این مجموعه، با ارائه نظرات و پیشنهادات خود، در تکمیل هر چه بهتر و کیفی محصولات در حوزه مدیریت مسجد، سهیم باشید. فراموش نکنیم «چنانچه مساجد کیفیت شایسته خود را بیابد، هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری از دوش جامعه، مردم و مسئولان برداشته خواهد شد»^۳.

مرکز رسیدگی به امور مساجد

تشیوہ نامہ عملکردگی مجلس
تتویرا ناحیہ و محلات

« مقدمه:

بی تردید نظام روحانیت شیعه را می توان صاحب یکی از غنی ترین شکل های دارای پشتوانه فکری، انسانی و معنوی فاخر در بین شکل های اجتماعی در طول چند قرن گذشته دانست. نظام بالنده ای که به پشتوانه فرهنگ انسان ساز تشیع و مبتنی بر ولایت معصومین علیهم السلام بنیان نهاده شده است و در طول تاریخ، در جریان دفاع از کیان و هویت اصیل خویش، با بهره مندی از شبکه بی نظیر "وکالت" و "نیابت خاصه و عامه" امام معصوم علیه السلام وظیفه الهی اش را به بهترین نحو به انجام رسانده است. در این میان نقش نهاد مقدس حوزه علمیه در شهرها و بلاد و جایگاه والای مساجد در اقصی نقاط قلمرو اسلام و تشیع، با بهره مندی از رویدادها و مناسبت های بی بدیل معنوی و اجتماعی چون نمازهای جمعه و جماعات، ایام ماه رمضان، محرم، صفر و فاطمیه و استفاده از ظرفیت عظیم هیئت های خانگی، محلی و مسجدی، به منظور تعلیم و آموزش قرآن و معارف و هدایت و تربیت نسل صالح، جهت هدایت و ایجاد انسجام بخشی اجتماعی پیروان اهل بیت علیهم السلام نقشی بی بدیل و انکار ناشدنی است.

در کنار متن درخشان و نورانی این فعالیت های فرهنگ ساز، حاشیه هایی طلایی و چشم نواز به چشم می خورد که همواره نقشی اساسی در قوام و تداوم این بنیان مرصوص ایفا کرده است. محفل هایی از جنس "اخوت ایمانی" و "الف ت دینی" مرکب از عالمان دین، مبلغان شرع مبین

و مروّجان معارف قرآن و اهل بیت و ائمه جماعات که در طول قرن ها و سال ها، در خانه ها، بیوت، مساجد و حوزه های علمیه تشکیل شده است و چه بسیار گره های ناگشوده را باز کرده و افقهای جدیدی را فراروی راه نورانی شیفتگان حقیقت گشوده است.

جلساتی که مصداق حلقه های ذکر هستند و جلوه بارز "نزاور، تذاکر، مجالسه و تلاقی الاخوان" محسوب می شوند، که محبوب امامان هدایت است و ثمره آن تلقیح العقل (شکوفایی اندیشه) و ثمره جمعی و تاریخی آن "احیاء امر ائمه علیهم السلام" است^۱. علاوه بر اهمیت ذاتی این جلسات طریقت آن نیز همواره مورد توجه عالمان دینی و مبلغان علم الهی بوه است.

در نگاه اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام این مجالس و محافل نورانی که مرکب از حلقه های ذکر شاگردان مکتب انسان ساز ایشان است، ذاتاً موضوعیت داشته و صرف تشکیل این حلقه های انس، معرفت و بصیرت، باعث تداوم و صیانت معارف الهی است؛ (فان فی اجتماعکم و مذاکر تکم احیاء لامرنا)^۲.

اهمیت و نقش این جلسات و محافل در شکل گیری و اوج گیری حرکت های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در طول تاریخ شیعه واضح و آشکار است. نگاهی به نقش روحانیت، حوزه های علمیه، مساجد و هیئت های مذهبی که بر محور علمای دین شکل گرفته است، در طول سالهای اخیر، به ویژه در نهضت امام خمینی رحمته الله علیه، انقلاب اسلامی ایران و دوران شکل گیری و تثبیت آن این نقش روشن و تابناک را بیش از پیش بر ما می نمایاند.

اینک و پس از چهل سال از شکل گیری و پیروزی انقلاب و بالندگی نظام اسلامی کماکان اهمیت، اولویت و ضرورت تشکیل و تقویت این محافل و مجالس، حول محور بیوت الله و مساجد، بیش از پیش احساس می شود؛ موضوع مهمی که در این سالها هرگز از نگاه تیزبین علمای دین و امامان جماعت مساجد مخفی نمانده است. لکن تقویت، انسجام بخشی و روزآمد سازی این محافل نیز امری بدیهی و مطلوب است. ضرورت این تشکل ها و محافل، آنگاه مضاعف می شود که به اهمیت نقش مساجد در ام القرای جهان اسلام، تهران و شهرهای اطراف آن که حدود یک پنجم جمعیت کشور را در خود جای داده است واقف باشیم و ضرورت حضور

۱: زک: اصول کافی، ج ۲، ص ۱۷۵ و ص ۳۵۱ تا ۳۵۵

۲: اصول کافی ج ۲، ص ۳۵۴

و مشارکت پیش‌تازانه مساجد را در انسجام بخشی اجتماعی، فرهنگی و سیاسی محلات، مناطق، شهرها و روستاها، در مقابله با تهاجم همه جانبه دشمن باور کرده باشیم.

مرکز رسیدگی به امور مساجد در راستای تحقق این هدف مهم یکی از سیاست‌ها و رویکردهای اصلی خود را «شبکه‌سازی» قرار داده است. در این نگاه به فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی، مساجد پایگاه‌های محوری ترویج معارف الهی، سبک زندگی اسلامی، بصیرت انقلابی و اخوت ایمانی در محلات، شهرها و روستاها برشمرده می‌شوند که می‌توانند به عنوان یک شبکه نورانی و بی‌بدیل به شرط درک درست و صحیح از آن ظرفیت بی‌نظیر، گام‌های اساسی را در تحقق آرمانهای اسلام ناب محمدی، انقلاب اسلامی و تمدن اسلامی بردارند. مساجد در این نگاه جایگاه و پایگاه صدها هزار مرد، زن، جوان و نوجوان مومن، متقی و انقلابی حاضر در صحنه‌ای است که زیر سایه خانه‌های خدا به خودسازی فردی و دیگرسازی اجتماعی می‌پردازند. طبیعی است محور اصلی این شبکه عظیم انسانی ائمه محترم جماعات اند که مشعل‌های هدایت و محورهای تجمع مردم برای اقامه ذکر الله و ترویج معارف الهی هستند.

البته شبکه‌سازی انسانی ابعاد و انواع مختلفی دارد که در جای خود باید به آن پرداخته شود. اما از جمله قدیمی‌ترین، مجرب‌ترین و دست‌یافتنی‌ترین نوع شبکه‌سازی، تشکیل شوراهای محلات و نواحی، مرکب از ائمه جماعات ارجمند و فرزانه مساجد هر ناحیه و محله است، که می‌تواند در انسجام بخشی به این شبکه نورانی و تعیین‌کننده کمک بسیاری نماید.

این دفتر، یک شیوه‌نامه اجرایی برای تفاهم فکری و اجرایی جهت تشکیل و تقویت شوراها (نواحی و محلات) و برگزاری جلسات این شورا است. امید آن که با همفکری و هم‌افزایی بیشتر در طی مسیر مقدس پیش‌رو، کاستی‌ها و اشکالات آن در میدان اجرا و عمل رفع شده و سامان بهتر یابد.

« تعاریف

« شبکه‌سازی:

منظور از شبکه‌سازی در این حوزه، شکل دهی و تقویت روابط عاطفی، صنفی و ماموریتی آئمه جماعات عضو شورا به منظور جلب مشارکت مؤثر، استفاده از ظرفیت‌های انسانی و برنامه‌ای، همسوسازی و هم‌افزایی فعالیت‌های مساجد هر محله و ناحیه است.

« محله و ناحیه:

محله و ناحیه بر اساس اقتضائات و تقسیماتی که مرکز رسیدگی به امور مساجد برای سهولت در خدمت‌رسانی به مساجد تعیین کرده است تعریف می‌شود و لزوماً از تقسیم بندی محلات شهرداری تبعیت نمی‌کند. تقسیم بندی محلات به صلاحدید مدیر ناحیه و بنا بر اقتضائات محلی و مسجدی انجام می‌شود. ملاک اصلی در این تقسیمات تعداد حداقل و حداکثر مساجد است.

« شورای ناحیه:

شورای ناحیه مجمعی است متشکل از آئمه جماعات معنون، فرهیخته، صاحب‌ایده، دلسوز و انقلابی که به منظور تقویت، هم‌افزایی فکری و انسجام عملیاتی فعالیت‌های مساجد هر ناحیه، با پیشنهاد مدیر ناحیه معرفی و با حکم معاون جذب و آموزش مرکز رسیدگی به امور مساجد منصوب می‌شوند و طبق شرح وظایف مصوب مرکز انجام وظیفه می‌کنند.

رویکرد اصلی شوراهای نواحی، تقویت فعالیت‌های شبکه‌ای، هماهنگ‌سازی و معرفی فعالیت‌های الگویی مساجد در عرصه تبلیغی، فرهنگی، اجتماعی و انقلابی در ناحیه است.

« شورای محله:

مجمعی است برآمده از آئمه جماعات مساجد یک محله به منظور تقویت، هم‌افزایی فکری و انسجام عملیاتی فعالیت‌های مساجد یک محله. این جلسات با عضویت، مدیریت و دبیری معاون ناحیه و به میزبانی هر یک از مساجد محله بطور چرخشی تشکیل می‌شود. اهداف و وظایف این شورا مانند اهداف و وظایف شورای ناحیه در مقیاس محله‌ای و متناسب با شرایط

و مقتضیات محلات خواهد بود.

« اهداف شوراها

۱. بهبود بهره‌وری در نظام مدیریت ناحیه از طریق برخورداری از مشاوره‌های تخصصی؛
۲. تسهیل در امر مدیریت ناحیه از طریق بهره‌برداری از توان و ظرفیت‌های نیروهای متنفذ و با تجربه؛
۳. توسعه همکاری‌ها و تعاملات میان مسجدی از طریق اشتراک‌گذاری تجربیات موفق و الگویی مساجد؛
۴. ایجاد پویایی و رفع موانع فعالیت‌های بین مسجدی از طریق آسیب‌شناسی و بررسی نقاط ضعف و قوت فعالیت‌ها و ارائه راهکارهای کارشناسانه و راهگشا؛
۵. تقویت هماهنگی و هم‌افزایی فکری و عملیاتی برای تبلیغ و ترویج گفتمان انقلاب اسلامی با بهره‌مندی از فعالیت‌ها و موضوعات دینی و انقلابی؛
۶. هم‌افزایی و همسوسازی ظرفیت‌های فردی و جمعی اعضای شورا برای تقویت و انسجام صنفی ائمه‌جماعات.

« شرح وظایف و کارکردشورهاها

۱. کسب اطلاعات، اخبار و تحلیل های وقایع جامعه اسلامی به منظور آگاه سازی مامومین وانتقال آن به سایر ائمه جماعات محله و ناحیه؛
۲. شناسایی، طبقه بندی و اولویت بندی تهدیدها، فرصت ها و مشکلات فرهنگی-اجتماعی ناحیه و مطالبه آن از مسئولان و مدیران ارشد ناحیه از طریق برگزاری جلسات شورای ناحیه و پیگیری مسائل از ایشان؛
۳. شناسایی و اولویت بندی مشکلات ومسائل مساجد محله ناحیه و مشارکت در رفع موانع ومشکلات؛
۴. استفاده از ظرفیت شورای محله و ناحیه جهت حل اختلافات فی مابین کاگزاران مساجد، طبق سیاستهای مصوب مرکز؛
۵. تقدیر و تجلیل از معمرین ومعنونین ائمه جماعات مساجد؛
۶. مشارکت و همفکری در تهیه و تنظیم کارویژه های اختصاصی هر محله و ناحیه در چارچوب سیاست های مرکز؛
۷. حضور متناوب و پیش بینی شده اعضای مشخص شورای ناحیه در شورای محلات به منظور بهره گیری از اخبار و بهره مندی از تجربیات و تحلیل های فکری، فرهنگی و تشکیلاتی دیگر ائمه جماعات در راستای اهداف و سیاست های مرکز.

« ساختار تشکیلاتی شورای ناحیه

« اعضای شورای ناحیه:

شورای ناحیه به شرح زیر، متشکل از اعضای حقیقی و حقوقی خواهد بود:

الف) اعضای حقوقی:

۱. ائمه محترم جمعه (صرفاً در شهرستانها)

۲. مدیر ناحیه

۳. معاون ناحیه

□ **تبصره:** در نواحی که معاون مستقر نشده است، کارشناس فرهنگی اجتماعی

به عنوان جایگزین در جلسات حاضر می شود.

ب) اعضای حقیقی:

اعضای حقیقی شورای ناحیه بایستی واجد شرایط ذیل باشند:

۱. صاحب حکم معتبر امامت از مرکز رسیدگی به امور مساجد

۲. بهر مند از اشراف در شناخت متناسب نسبت به وضعیت فرهنگی و اجتماعی منطقه و همچنین مساجد ناحیه

۳. برخوردار از روحیه انقلابی، ولایی و جهادی

۴. برخوردار از مقبولیت اجتماعی و حسن سلوک روحانی

۵. برخوردار از توانمندی های علمی، مهارتی و مدیریتی

۶. برخوردار از حسن سابقه در فعالیتهای موثر مسجدی (امامت مسجد فعال)

تعداد اعضای حقیقی شورا

تعداد اعضای حقیقی شورای ناحیه، حسب تعداد مسجد آن ناحیه به شرح ذیل خواهد بود:

- در نواحی دارای حداکثر ۱۰۰ مسجد، به ازاء هر ۱۰ مسجد یک امام
- در نواحی دارای حداکثر ۲۰۰ مسجد، به ازاء هر ۱۵ مسجد یک امام
- در نواحی دارای حداکثر ۳۰۰ مسجد، به ازاء هر ۲۰ مسجد یک امام
- در نواحی بالای ۳۰۰ مسجد، به ازاء هر ۲۵ مسجد یک امام

احکام اعضاء:

احکام اعضای شورای ناحیه توسط معاون جذب و آموزش مرکز و با اعتبار یک ساله صادر می شود.

« دبیر شورای ناحیه:

مدیر ناحیه، دبیر شورای ناحیه است. معاون ناحیه نیز به عنوان منشی، جهت تشکیل، ضبط و پیگیری مصوبات جلسات، مدیر را یاری می کند.

شرح وظایف دبیر شورا:

۱. پیگیری تشکیل جلسات و تدوین جدول سالانه جلسات شورا؛
۲. تهیه و تدوین صورت جلسات شورا؛
۳. ارسال صورت و شرح مذاکرات و مصوبات جلسات به مدیریت جذب و استقرار مرکز حداکثر تا یک هفته پس از هر جلسه؛
۴. استفاده از حداکثر مهارت و مدیریت خود جهت تشکیل به هنگام و حضور کیفی و کمی مناسب اعضاء و گردش مباحث در بیان اعضای جلسات شورا؛

« آیین نامه جلسات شورای ناحیه:

موضوع جلسات شورا:

متناسب با چارچوب از سوی معاونت جذب و آموزش مرکز و جمع بندی پیشنهادهای ناحیه تعیین خواهد شد.

« زمان جلسات شورا:

حداقل دو ماهانه (۶جلسه در سال) در محل ناحیه و به دعوت مدیر ناحیه (دبیر شورا) برگزار می شود.

□ **تبصره:** محل برگزاری جلسات به صلاح دید مدیر ناحیه، قابل تغییر است.

« خروج از عضویت:

هریک از اعضای شورا چنانچه به علت انصراف، فوت یا هجرت از ناحیه، از عضویت شورا خارج شوند، امام جماعت دیگری از ائمه جماعات ناحیه، با معرفی ناحیه به عضویت شورا در می آید.

□ **تبصره:** در صورت جابجایی مدیر ناحیه (دبیر شورای ناحیه)، حکم اعضای شورا

تا پایان یکسال پابرجا خواهد بود و مدیر ناحیه (دبیر شورا) موظف است با همان اعضای پیشین جلسات را تشکیل دهد.

« ساختار تشکیلاتی شورای محلات:

همانگونه که پیش از این در تعریف شورای محله ذکر شد، جلسات شورای محله با عضویت، مدیریت و دبیری معاون ناحیه، به میزبانی هر یک از مساجد محله و حضور ائمه جماعات آن محله، بطور چرخشی تشکیل می شود.

□ **تبصره (۱):** در نواحی که معاون مستقر نشده است، کارشناس فرهنگی اجتماعی به عنوان جایگزین در جلسات حاضر می شود.

□ **تبصره (۲):** در صورت جابجایی معاون ناحیه (دبیر شورای محله)، تا تعیین معاون جدید، مدیر ناحیه مسئولیت شورای محله را بر عهده خواهد داشت.

« آیین نامه جلسات شورای محله:

۱. اهداف و وظایف شورای محلات مانند اهداف و وظایف شورای ناحیه در مقیاس محله ای و متناسب با شرایط و مقتضیات محلات خواهد بود.
۲. وظیفه دبیر شورای محله همان وظایف دبیر شورای ناحیه در مقیاس محله ای است.
۳. جلسات شورای محله حداقل هر ماه یکبار تشکیل می شود.
۴. آیین نامه جلسات شورای محلات مانند آیین نامه جلسات شورای ناحیه است.
۵. معاون ناحیه بعنوان نماینده ناحیه در کلیه جلسات شورای محلات شرکت کرده و گزارش جلسات شورای محله را در اختیار ناحیه قرار می دهد.
۶. حضور مدیر ناحیه در برخی جلسات ضروری محلات (در موارد ضروری و مخصوصاً در جلساتی که امام جمعه منطقه عضوی از اعضای شورای محل باشد) ضروری است.

